

Hoe werkt ProActive Nursing? *Werkt dit ook in ons werk?*

Inleiding.

Als u de tekening hiernaast kent, dan weet u dat u deze optische illusie eerder gezien moet hebben om daarin twee personen te kunnen waarnemen. Ziet u in het plaatje alleen een oude dame, dan kost het u waarschijnlijk moeite om de jonge vrouw te herkennen. Ook andersom geldt dat als u in eerste instantie een jonge vrouw ziet, het voor u moeilijk is om de oude vrouw te ontwaren.

Zo is het voor de agogisch geschoolde begeleiders van mensen met een verstandelijke beperking soms moeilijk om somatische verschijnselen waar te nemen die van invloed zijn op het welbevinden en op de gezondheidstoestand van hun cliënten. Zij zien en interpreteren in eerste in-

stantie het gedrag en de gezondheidstoestand van de cliënt binnen hen bekende (theoretische) kaders als: ontwikkelingsmodellen, sociale adaptatie, groepsdynamica, welbevinden, probleemgedrag en dergelijke. De agogisch opgeleide begeleiders zijn goed getraind in het waarnemen van de hun vertrouwde verschijnselen bij cliënten en hierover te communiceren. Maar soms veroorzaakt een somatische aandoening het probleemgedrag van een cliënt. Daarom is het belangrijk dat begeleiders van mensen met een verstandelijke beperking alert zijn op signalen van lichamelijke klachten bij cliënten.

Naast een bijdrage leveren aan de woonomgeving en de levenssfeer op de locatie, vragen werkgevers van zorginstellingen van de agogisch geschoolde begeleiders dat zij beschikken over 'medische alertheid' in de zorgverlening aan hun cliënten. Medische alertheid is het door de begeleider opmerken en vaststellen van signalen van lichamelijk ongemak bij mensen met een verstandelijke beperking.

Er zijn signalen bij cliënten die vrijwel niet te missen zijn door de begeleiders zoals blauw aanlopen, bloeding en braken, die direct om actie van de begeleiders vragen.

De begeleider of naasten van de cliënt kunnen ook een niet-pluisgevoel hebben of licht afwijkend gedrag observeren wat een uiting kan zijn van een lichamelijk probleem bij mensen met een verstandelijke beperking. Het is belangrijk dat deze signalen serieus worden genomen omdat het signaleren van een lichamelijk probleem bij een cliënt is de eerste stap in het bieden van adequate (medische) zorg.

De begeleiders zijn in staat de gezondheidstoestand van hun cliënt te observeren en hierop te reflecteren door vast te stellen hoe het somatisch met de cliënt gaat, wat de ziekteverschijnselen voor relatie hebben met het functioneren van de cliënt en hierover te communiceren met de cliënt, met diens naasten, collega's en met andere zorgverleners. In veel gevallen gebeurt dit op grond van intuïtie, de persoonlijke en professionele ervaring van de begeleiders. Net als bij het plaatje met de twee vrouwen gaat het er bij medische alertheid om de niet voor de hand liggende verschijnselen waar te nemen door het (leren) zien en waarnemen van symptomen en gedrag die worden verbonden aan het welbevinden, functioneren en de gezondheidstoestand van de cliënt.

ProActive Nursing

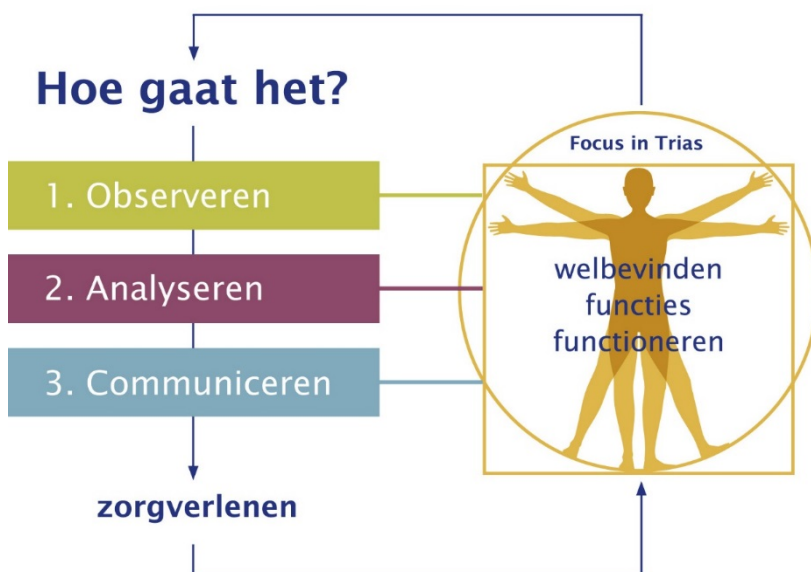
Begeleiders observeren voortdurend het welbevinden en de gezondheidstoestand van hun cliënten en vragen zich af: *"hoe gaat het op dit moment met deze cliënt?"*

Om een professioneel antwoord te kunnen geven op deze vraag koppelen zij hun observaties ook aan fysieke oorzaken van gedragsproblematiek en aan veel in de verstandelijk gehandicaptenzorg voorkomende specifieke gezondheidsproblemen en risico's. Dit is niet het primaire deskundigheids-

ProActive Nursing

gebied van agogisch geschoolde begeleiders. Verpleegkundigen kunnen hen ondersteunen in het (verder) ontwikkelen van deze competentie.

Een bruikbare methodiek waarmee de begeleider de actuele gezondheidstoestand van een cliënt met een verstandelijke beperking op een bepaald moment systematisch en grondig vaststelt, kan ProActive Nursing zijn. Zich een beeld vormen over wat er met de cliënt aan de hand is door vast te stellen wat het probleemgedrag is, hierbij de voorgeschiedenis in ogenschouw nemen en te analyseren wat de factoren zijn die van invloed zijn op het gedrag zoals de oorzaak van de verstandelijke beperking, de persoonskenmerken, externe en medische factoren (psychiatrisch en somatisch), is voor veel begeleiders wel herkenbaar. Vakbekwaam redeneren op zich is dus niet nieuw. Maar wel de vorm waarin dit met ProActive Nursing wordt gedaan. De begeleider heeft 'DE WIL TOT WETEN': "*hoe gaat het met deze cliënt op dit moment?*" Dit vraagt van begeleiders de vakbekwaamheid om te observeren hoe het somatisch met de cliënt gaat, te analyseren wat niet goed gaat of bedreigd is en met de cliënt en met anderen te communiceren over de gezondheidstoestand van de cliënt.

Ze focussen hierbij op het welbevinden, functioneren en (vitale) functies van de cliënt en deze in onderlinge samenhang: de cliënt voelt zich niet lekker (welbevinden), heeft koorts, zweet en ziet rood, zijn polsslag is verhoogd en de ademhaling iets sneller dan normaal. Hij heeft waarschijnlijk de griep (functies) omdat andere cliënten deze ook hebben. De cliënt kan niet naar de sociale werkplaats, heeft geen trek in eten en wil niet uit bed komen (functioneren).

Voor meer informatie over ProActive Nursing:

<https://www.vumc.nl/educatie/onze-opleidingen/opleidingsdetail/proactive-nursing-de-methodiek-van-klinisch-redeneren.htm>